

A felvételi vizsgákról — A szív hangjai

A felsőoktatási intézményekbe pályázók túlnyomó többsége számára már július második felében lezárult az 1987-88. tanévi felvételi időszak. A kisebbség — fellebbezésre jogosultak, az átirányítást kérők egy része — számára azonban augusztus második feléig még tart a bizonytalanság időszaka. A fellebbezéseket, átirányításokat elbíráló ülések az illetékes minisztériumokban augusztus 17-18-án lesznek, s a hármas ünnepet követően a fellebbezési bizottságok döntéseiről szóló értesítésekkel, valamennyi pályázó számára véget ér az idei felvételi időszak.

A József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara konkrét tapasztalatainak tükrében szeretnénk megerősíteni azt az általános véleményt, hogy a felvételi vizsgák megszervezésében központiilag bevezetett újítások beváltak: helyes és jó hatása az írásbeli eredmények közlése, a dolgozatokba való betekintés (javítókulccsal együtt), illetve a felülbírálat jogának biztosítása a felvételizők számára. Különösen jó hatása a szóbeli vizsgát követő eredményhirdetés, főként, ha az nem pusztán tényközlés, hanem személyes jellegű, orientáló, értékelő állásfoglalás.

A nyilvánosság fenti mozzanatain túl egyéb intézkedések (például a hozzátartozók jelenléte a szóbeli vizsgákon) nem látszanak indokoltnak.

A Bölcsészettudományi Karon a 465 felvételiző túlnyomó többsége élt a dolgozatokba való betekintés jogával, felülbírálati kérelmet azonban mindössze 4 pályázó nyújtott be, valamennyien modern idegen nyelvekből, a magyarra fordított szövegek értékelésével kapcsolatban. Ez a tény arra utal, hogy az eddignél sokkal pontosabb, részletesebb és konkrétan javítókulcsok szükségese a fordításokhoz.

Fontos tudni, hogy a felülbírálati kérelmet a dolgozatba való betekintés napjától számított 24 órán belül, írásban kell benyújtani, az intézmény vezetőjéhez. Erről a jelentkezők a felvételi vizsgára szóló behívónak kapnak tájékoztatást. Az írásbeli előtt tehát figyelmesen újra el kell olvasni a behívólap szövegét. Így elejét lehet venni az olyan hiábavaló reklamációnak, amelyeket néhány jelölt hetekkel később, az elutasító döntés kézhez vétele után terjesztett elő.

Már a tavalyi felvételnél is gondot okozott, az idén azonban különösen kieleződött az átirányítások kérdése. Ennek szerteágzó szubjektív és objektív okai vannak. A szubjektív okok végéreményben a tájékozatlanságban, illetve a téves vagy hiányos tájékoztatásban gyökereznek. Az átirányítással kapcsolatos egyik szélsőség a tőle való indokolatlan félelem, amely meggátolja a pályázót abban, hogy jelentkezői lapján, elutasítás esetére, átirányítást kérjen egy másik felsőoktatási intézménybe. Ez az úgynevezett elsődleges átirányítás, amely a felvételi bizottságok döntése előtt megy végbe. A félelem alapja az a tévhit, hogy az átirányítás kérsének ténye eleve rontja a pályázó esélyeit azért, hogy a felvételt az „elsőrendű” felsőoktatási intézmény felől a „másodrendű” intézmény felé tolja el. Erről azonban szó sincs. Az átirányítás kérése olyan biztonsági lehetőség teremtése, amely nem rontja, csak javíthatja a pályázó esélyeit. Az átirányítással kapcsolatos másik, ellentétes szélsőség a lehetőséget valóságként értelmező tévhit. A Művelődési Minisztérium által kiadott 1987-es „Felsőoktatási Felvételi Tájékoztató” 19. lapján ez olvasható: „Az átirányítási kérelem csak elvi lehetőséget jelent az átirányításra. Gyakorlatilag az átirányítás sikeres felvételi vizsga esetén is csak akkor valósulhat meg, ha a pályázó eléri azt a pontszámot, amely az átirányításra megjelölt intézményben a felvételhez szükséges és a döntés időpontjában még be nem töltött keretszámok figyelembevételével az intézmény a jelentkezőt fogadni is tudja.” Szó sincs tehát arról, hogy az „elsőrendű” intézmény elutasító válasza automatikusan vonná maga után a felvételt a „másodrendű” intézménybe.

Az átirányítás eredményességének döntő feltétele az átgondolt, hatékony központi szervezés. Ehhez arra van szükség, hogy a

minisztériumi ponthatár-megállapító értekezleteken az átirányítási lehetőségekről, ill. hiányukról intézményes, szervezett tájékoztatást kapjanak a felsőoktatási intézmények képviselői. Szükséges továbbá az is, hogy az átirányításoknál szintén a teljesítményvel értékeljék. A hatékony tájékoztatásra épülő, jól szervezett elsődleges átirányítás nyilvánvalóan jelentősen terhermentesítené a kapkodással és feszültségekkel teli második szakaszt, az ún. másodlagos átirányítást.

A másodlagos átirányítás részesei azok a pályázók, akik átirányításukat csak a felvételi bizottság elutasító döntése után kérik. Az ilyen kérelmek végső elbírálásában a fellebbezésekkel együtt a minisztériumok az illetékesek. A feszültség objektív forrása itt az, hogy az „átirányíthatósági” kapcsolatban álló intézmények felvételi ponthatárai esetenként jelentősen (8-10 ponttal) különböznek egymástól. Ennek az ellentmondásnak a feloldására a jövőben közelíteni kell egymáshoz az azonos szintű és képzési profilú felsőoktatási intézmények ponthatárait.

A felvétellel kapcsolatos elvi problémák közül csupán kettőre térünk ki. Az egyik az, hogy az érettségi vizsga értékelése a jelenlegi felvételi rendszerben teljesen megoldatlan. A helyzetet lényegesen átszervezés nélkül is javítana az, ha a felvételi eredményeibe beszámító középszintű tantárgyak pontszámait (ún. hozott pontok) a negyedik osztályban szerzett érdemjegyek helyett a megfélélt érettségi osztályzat számítana legalább akkor, ha az a pályázó számára kedvezőbb.

A másik probléma a hozott pontok szerepének megítélése. Egyes vélemények szerint a hozott pontoknál „súlyozni” kellene a szakképzés szempontjából fontos a kevésbé fontos tantárgyak között. Más bizottságok a középiskolák erősen heterogén színvonalára hivatkozva a hozott pontok összpontszámán belüli 50%-os részesedési arányának (ún. nappali pontszámítás) csökkentését javasolják. Az első javaslatot, hogy csak a szakképzés szempontjából fontos tantárgyakat vegyük figyelembe, maga az élet haladta túl. Bebizonyosodott, hogy nem fokozza, hanem ellenkezőleg, csökkenti a teljesítményt a korai és erős specializáció.

A második javaslattal kapcsolatban az a véleményünk, hogy társadalmilag nem kívánatos a középiskolák felsőfokú tanulmányokra való felkészítő szerepének csökkentése. Ez hosszú távon rontja az egyébként is hiányos esélyegyenlőséget, mert fokozza az egyoldalúan vizsgacentrikus felkészülés szerepét, s azon belül a nagyobb jövedelmű szülők anyagi áldozatvállalásának eddig sem elhanyagolható jelentőségét. Kifejezetten egészségellenek tartjuk a jelenlegi állapotot, amelyben a második gazdasághoz hasonlóan a közoktatás mellett kezd kialakulni a „második oktatási rendszer” is. Mindazonáltal tény, hogy a hozott pontok értéke erősen eltérő. E helyzet javítására az a javaslatunk, hogy a felvételi vizsgán szerzett pontok megkettőzésével való pontszámítást (ún. esti-levelező pontszámítás) már az érettségi évben is alkalmazni lehessen, ha az a jelölt számára kedvezőbb. Így nem kerülne hátrányos helyzetbe a szigorúbb mércével mérő középiskolák jól teljesítő diákjai.

Az ilyen és hasonló jobbító szándékú javaslatok értékelése az egyes felsőoktatási intézmények hatáskörét meghaladó kormányzati feladat.

SZALAMIN EDIT

A kávé, amivel kínált, nem fogadtam el. A cigarettát — nélkülözhetetlen munkaeszközömet — pedig már otthon kivettem a táskából. Hogyan is gyűjthetnék rá egy olyan szobában, ahol a beszélgetőpartner a szervezet motorjának specialistája, gyógyító mestere, a rizikófaktorok ellenese, s ahol még a bronz hamutartó is egészséges szív metszetét ábrázolja. A kiváló kardiológus, Csanády Miklós a II-es számú belklinikai új professzora e hamutartón és néhány nélkülözhetetlen iraton kívül mást még nem hozott le második emeleti szobájából. Nehezen költözik a földszinti irodába, amely szeretve tisztelt főnöke, kollégája és barátja — a tragikus, korán elhunyt Cserháti professzor — birtalma volt.

Nem lehet persze nem boldog, hiszen nyolc pályázó — köztük nagytudású vetélytársak — közül ő nyerte el a professzori széket. A győzelem szülte boldogságérzés azonban korántsem teljes, hiszen a nagyszerű előd oly hirtelen-váratlan távozott és emléke torokszorítóan él a székfoglaló óráiban.

— Engem ő, Cserháti professzor hozott a II-es számú belklinikára, s az együtt eltöltött tizenhárom esztendő alatt partnernek tekintett: döntései előtt kérte a véleményemet, rám bízott sokak részfeladatát. Így hát nem idegen számomra a klinika irányítása. Mostantól azonban csinálni kell mindazt, aminek jórésze eddig megfigyelője voltam. Az eddigiekhez képest több adminisztrációs teendőm lesz, s most már nemcsak az én osztályom — a kardiológia —, hanem az általános belosztály és a hematológia irányítása is munkaköri kötelességem. Jóllehet a hematológusok kutatási tevékenységébe közvetlenül nem kívánok beleszólni. Támogatásuk, menedzselésük a célom. Ugyanezt mondhatom a klinika egészére. Igyekeztem minden lehetőséget megkeresni, hogy a gyógyító-kutatómunka tárgyi feltételei legalább közelítően olyan jók legyenek, mint munkatársaim szakmai felkészültsége.

— Örül úgy hírlík, szerény, zárkózott, korántsem dicsekvő. Tudva tudván hát, hogy nehezen fog megnyitni, készültem Önöb, és most arra kérem, a választásokat egészítse ki! Budapest—Salgótarján—Szeged — élete első két évtizedének fontos állomásai...

— A főváros születésem helye, Salgótarján a középiskoláé, és Szegedhez fűzök egyetemi éveim. Tudja, én mindig szerettem a sportot, a zenét, a színházat. Szeged pontosan azért vonzott, mert itt mindhárom megtaláltam. Ugyanezeket megeltem volna Pesten is az egyetemen együtt, csak hogy a világ város forgatagával, nyüzsgésével fűszerezze. Ez utóbbit pedig szívesen nélkülöztem akkor is, és ma is. S hogy az orvosi pályát miért választottam? Nem mondhatom azt, hogy mindig orvos akartam lenni, családi indíttatásom sem volt e pályára, hiszen a szüleim pedagógusok. A gimnáziumi éveken kezdett motoszkálni bennem a gondolat: a gyógyító pályára „felvételiztem”. Két ok miatt: segíteni vágytam az emberen, ugyanakkor egy sajátos, izgalmas logikai já-

Beszélgetés Csanády Miklós professzorral

ték útján kitalálni, megtalálni a szervezet bajainak eredetét.

— Az egyetemi évek 1961-ben fejeződtek be. A summa cum laude diploma belépőjegy volt az I-es számú belklinikára, ahol akkor a nagy hírű professzor, Julesz Miklós irányított. Úgy hiszem, az igazi iskola ekkor kezdődött.

— Így igaz. Nagy hírű klinika, kiváló emberekből álló csapatába kerültem. Egyetemista koromban egyébként itt dolgoztam diákkörösként, így nem kezdtem idegen környezetben a pályát. S valóban, ahogyan maga mondta, iskola volt ez a javából egy magamfajta kezdő orvosnak. Betegközpontú klinika volt, ahol ugyanakkor igen komoly kutatómunka is folyt. Jörszével a belgyógyászat minden részterületének dolgozott itt akkoriban egy-egy kiváló specialista. Megszállott orvosok-kutatók, akik a saját példájukkal, rengeteg munkával ösztönöztek arra, hogy dolgozzam, dolgozzam na és minél többet tanuljak tőlük.

— Már ezekben az években a kardiológia állott érdeklődése előterében.

— E választásomnak nagyon prózai oka van. A körülmények sodortak a szívgyógyászat felé. Az én pályakezdő éveimben az I-es számú belklinikán Felkai Béla foglalkozott a kardiológiával és én a beosztottja voltam. Ő aztán nemsokára elment a sebészetre és a klinika szívspecialista nélkül maradt. Jó szívvel vettem, hogy személyemben akadt egy ember, aki vállalta a területet. Ebben az időszakban aztán végképp elmélyültem a szív-ügyekben és végérvényesen eldőlt, e részterület alapos megismerése most már sohasem hagy nyugodni.

— Az I-es számú belklinikai intenzív osztályának volt vezetője, amikor profilváltás történt az intézmény életében.

— Igen. 1973-tól a II-es számú belklinikai feladata lett a szívgyógyászat és Cserháti professzor engem hívott át a kardiológiai osztály vezetőjének. Régi munkatársaim közül sajnos csak egy embert hozhattam magammal, s így ketten folytattuk, pontosabban kezdtük újra egy kardiológiai gyógyító-kutató bázis kialakítását a II-es belklinikán.

— Alig két esztendővel később az első között alkalmazta az echocardiográfiai módszert, és újabb két esztendő múlva kandidátusi disszertációját pedig a vektorcardiográfia-klinika hasznáról írta. Mit rejtenek a laikus számára e „bűbös” szavak, orvosi módszerek?

— Két évvel a II-es belre kerülésem után sikerült — Cserháti professzornak köszönhetően — úgynevezett echocardiográfot vennünk. Ez a szív vizsgálatára alkalmas, a beteg számára veszélytelen műszer, ami ráadásul fájdalom nélkül mutat meg szinte mindent a szívről, a szívből. A mellkas falára elhelyezett transducer segítségével egy képernyő-

re kirajzolódó mozgóképen a szív metszete látható, Megmutatja a billentyűhibákat, a szívizom rendellenességeit, sőt a koszorúér betegség következményeit is.

— E műszerhez kapcsolódhat egyedülálló sportélettani kísérletei is.

— Az echo két ok miatt is alkalmas sportolók megfigyelésére: igen jó minőségű képeket látat a szívről és veszélytelensége, fájdalommentessége okán lehetőséget biztosít egészséges ember vizsgálatára. Kitűnően tudtuk vizsgálni a sport, a terhelés szívre gyakorolt hatását. Konkrétan azt, hogy mennyire vastagszik a szívfal, milyen mértékben tágul a szívüreg. Megfigyeléseink szerint az ősport — tehát a nagy terhelés — nem okoz kóros vastagodást a szívben. Ezek a vizsgálatok aztán közelebb visznek a kóros szívfallagvastagodások okainak feltáráshoz. A betegellátásban egyébként az egész kardiológiát műveljük, a kutatásban pedig a szívizom betegségei állnak érdeklődésünk előterében.

— A sport azon túl, hogy e kísérletek esetében a gyógyító-kutatómunkát szolgálja, egyébként is közel áll Önhöz. Az egészséges életmódot sem csak hirdeti, hanem példát is mutat. Ritkán látni ugyanis miféleképp professzort kerékpáron közlekedni.

— Többen beszélnek róla: nem illik egy professzornak biciklivel járni. Pedig szerintem nagyon egészséges.

— Mondják, hogy Szegedre többek között azért is jött, mert akkoriban kiváló NB I-es kosárlabdacsapat volt itt, s jörszével első útja hozzájuk vezetett.

— Inkább csak a nézőtérre, magam NB II-es csapatban játszottam. Ma már nem lehetek aktív játékos, de minden lehetőséget megragadok a mozgásra, a sportra, bár sajnos, kevés a szabad időm.

— Visszatérve az echocardiográfiai vizsgálatokra, úgy tudom, hogy pillanatnyilag nem áll rendelkezésükre ez a műszer.

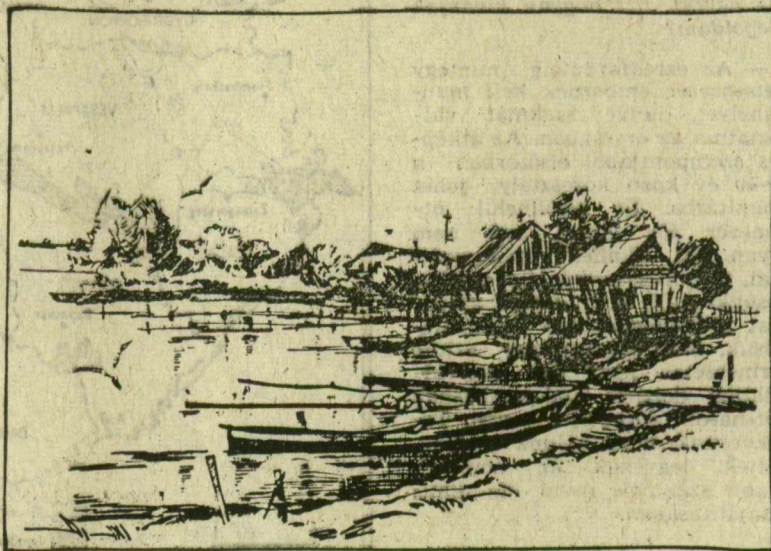
— Sajnos, így van. A 75-ben és 81-ben vásárolt két echocardiográf elromlott. Javításukra nincs mód, mert a gyártócégek már jóval korszerűbb echokat készítenek, következésképpen a régiekhez nem gyártanak alkatrészeket. Ennek okán a mi öreg műszereinket megjavíttatni nem tudjuk, új vásárlására pedig kevés a reményünk, hiszen egy ma korszerűnek tekinthető — bár csak klinikai, nem pedig tudományos kutatásra alkalmas — echocardiográf ára 120 ezer dollár. Ez így kimondva, leírva riasztóan nagy összeg. Számításaink szerint azonban az echos vizsgálatok helyett alkalmazott szívkatéterezés is kerül ennyibe, legfeljebb nem egy összegben számolható. Volt módomban dolgozni igen korszerű-echoval Rotterdamban, ahol fél évet töltöttem ösztöndíjként és ahol igen sokat tanultam az echocardiográfiából.

— Huszonhat éves klinikai gyakorlat, közel másfélszáz — köztük tekintélyes nemzetközi szaklapokban is megjelent — dolgozat, 182 tudományos előadás hazai és nemzetközi fórumokon. Többek között ezt tudhatja maga mögött. A jövő tervei?

— Nincsenek mindent alapjában megrengető terveim. Maradva a realitásokról építeni, fejleszteni szeretném ami van, folytatni, amit Cserháti professzor elkezdett. Szeretnék egy erős kardiológiai centrumot úgy, hogy sem az általános belosztály, sem a hematológia ne szoruljon háttérbe... és mindene fölött betegközelben maradjon, folytatni, amire esküdtem: a gyógyítást. A klinika menedzselése pedig — amiről beszélgetésünk elején szó esett — az én értelmezésemben azt jelenti, hogy minél jobb feltételeket teremtsék a gyógyító-kutató-oktató munkához a betegeknek és orvosoknak egyaránt. Nem utolsó sorban pedig jó kapcsolatot szeretnék a dél-magyarországi terület többi egészségügyi intézményével.

— Mindehhez kívánunk sok sikert. Szívből.

KALOCSAI KATALIN

MEZEY ISTVÁN RAJZA